

- 7 -

~~Sensu si apropios!~~

[Pl. (ad. II) - povoi.] (Si: ^(ad II) ~~causa~~) apro-
pou, (influentat de pond*) apropont s.t.]
 - N. din fr. à-propos idem

venitur

A PROPOZITO adv., s.t. = apropio. ^(Nebizmit)

Oarecari noțiuni stati-
 stice, aproposito de sare, credem că vor interesa pe
 cetitori. I. IONESCU, p. 38. Amice..., o idee! Nu ar fi
 aproposito, să urzim vreo manifestatie? ALECSAN-
 DRI, T. 1653.

1730
 June

N. din ital. a proposito idem
 - Forma italiana a lui apropo.

A PROPRIA' s.t. Frans. 10)

da

numai în legătură cu dativul pronumelui personal).
 A face ~~ca~~ ca ca propriu un lucru strein, a-și însuși
 ceva. (Nici unul din militari n'au ieșit
 din casele călcaté..., fără să-și fi apropiet ceva bani.
 URICARIUL, X/15/33.] al său

Aceștia ș'au apropiat șie... numele cel
 preă slăvit al strămoșilor Românilor de acum. ȘIN-
 CAI, HR. I, 224/21. Apropiindu-ți prin vrajă fînța mea și dăn-
 du-mi mie pe a ta, eu voi deveni om de rând..., iar
 tu vei deveni ca mine, etern, a-tot-știutor. EMINESCU,
 N. 60.

La care m-i apropiat

2° A potriv; cu lucru, a-
~~face~~ propriu unei destinații date, a-l
 adapta, a-l acomoda. Vom reuși numai
 apropiind mijloacele la scopuri.

2° e locul de for.
 tranziția a. apropiat de
 lui Filozofia D. A.

[Pl. incl. apropieez.] Si: (pui etimo-
 logie populară) apropia s.t.]

- N. din fr. approprier lat.

Appropriare idem

(Rar)
2° Proviții (utilaj, material etc.) adu-
nate într-un anumit scop.

Anul trecut a fost abundanț în porumb și a
lăsat, în multe locuri, aprovizionări considerabile.
I. IONESCU, M. 354.

3° Serviciul, care, într-o instituție, se
ocupă cu procurarea materiilor, utili-
tajului, alimentelor etc. În fața coman-
dantului așteptă ofițerul cu aprovi-
zionarea. BRAȘESCU, V. 35. L-am găsit...
În căruța aprovizionării: SAHIA, N. 119.

Diriția centrală de aprovizionare și
repartiție. 4 EG. EC. P4. 79, cf. 105.

[Pp. - nări.]

APROXIMĂ'VB. I. ^{Trans.} (Rar, nerecomandabil).

A realiza ceva în mod aproximativ; a
închipui. Pendulul simplu e un pendul

/.

ideal; în practică el se aproximează atârănând de un fir subțire de mătasă de 1m. lungime o sferă metalică de 1 cm. diametru. MARIAN-ȘITEICA, FIZ. I 103.

[Prez. ind. aproximez.]

- Formație ^{personală dela} ~~regresivă din~~ aproximatie.

APROXIMĂȚIE s.f.

da

1.° (Mat.) Situaarea valorii unei mărimi în jurul valorii ei exacte, astfel încât să difere [de aceasta] cât mai puțin
~~(LEX. TEHN.)~~; ~~aproximare~~. Metoda aproximațiilor succesive. CULIANU, A 244.

Aproximatia poate fi făcută prin lipsă sau prin adaus (la mărimile caracterizate printr-o singură valoare numerică). ~~LEX. TEHN.~~, LEX. TEHN.

| Depărtare, diferență, abatere dela exact; inexactitudine, eroare, toleranță. Găsim valorile apropiate ... începând cu aproximația de $\frac{1}{10}$ (corespunzând unei erori mai mici decât $\frac{1}{10}$), apoi de $\frac{1}{100}$ (eroare mai mică decât $\frac{1}{100}$) etc.
GEOM. PL. 132. | Cu aproximație mică = (Mat.)

cu eroare mică, cu mare apropiere de exact;
(în vorbirea curentă) ~~departe~~ ^{apropiate} de exact. Cu | aproape
aproximație mare = (Mat.) cu eroare mare,
departe de exact; (în vorbirea curentă) aproape
de exact.

2! Apropiere de exact, de adevăr;
oricu nu este riguros exact, ci este făcut
fără pretenție de exactitate. Ideliile
noastre relative despre spațiu și timp sunt
ele care niște aproximații ale unor forme
obiective, reale ale existenței? LENIN, MAT.

EMR. 193. Dacă nu ști exact, spune-mi cu aproximație

[Pl. - matii. | Si: aproximațiune s.f.]
- N. din fr. approximation idem

APPROXIMAȚIUNE s.f. v. aproximație.

APPROXIMATIV, A adj. 1° Făcut
prin (cu) ^{mai} aproximație; aproape exact,
(aproape) adevărat; apropiat [Felix] fr.
cu unele socoteli aproximative. (ĂLINESCU.

E.O.T. 75. Calculul aproximativ. (EX. TEHN.)

(cu funcțiune adverbiale) cu aproxima.
ție, cam, aproape, circa. Să ne bucurăm că
suntem aici și aproximativ întregi. C.

PETRESCU, R. DR. 1945 Dupa aproximativ doi

Forma de cunoaștere în imagini e lumii ne demonstrează
... ceea ce corespunde aproximativ care există între faptul parti-
cular ca obiect al cunoașterii și reflectarea sa subiectivă în
conștiința omului. V. ROM. 1950, nr. 12.

APUȚIT s.n. Miroș, simțul miroșului; apuzitură

Apucitul = olfactus. (ANON. CAR.)
De ară și tot trupul
ochii, unde ară și auzul? Iară de ară și tot auz, unde
i-ară și apucitul? CORESI, ap. HEM. 1442.

~~Abstract verbal al~~
~~Participiul~~ / lui apuzi derivat ab-
~~stract verbal.~~

APUȚITURĂ s.f. (Înviehit). Ac-
țiunea de a miroși; simțul miroșului.

Apuciture: olfactio. ANON. CAR. [Pl. -turi.]
- Derivat dela apuzi cu suf. -ura.

AQUA v. acva.
AQUI v. acvi.

Transilv.)

AR s.m. (Întrebuințat mai ales în
manuale și tratate de agricultură;
~~în grani, mai des, în Transilv.)~~ Unitate
de măsură pentru suprafețe agricole,
cuprinzând 100 ^{de} metri pătrați sau 1/100 de
hectar

Un ogor, o țarină, o moșie
etc. se măsoară cu o unitate de suprafață, ce are
forma unui pătrat, a cărui latură este lungă de
10 metri; adică a unei figuri compusă din patru
linii drepte, [de] câte zece metri fiecare, așezate în
unghi drept una pe alta. Această unitate poartă
numele de ară. CLIMESCU, A. 203.

[Pl. arii și are / Si: ară (are) s.f.; (prin con-
fușie cu arie) arie s.f.]

- N. din f. are (- lat. area „supra-
~~față~~”) idem Cf. dubletul arie.

da

fum, de temperatură ridicată,
care nu murdărește firul. 10-
NESCUI-MUSLEL, Fil. 268. | Ma-

Sina de aragaz = mașină de
gătit, construită special pentru
a funcționa cu aragaz. [Pl.-
gazuri.]

— Compus din AR (= „Astra Română”, societate de exploatare
a petrolului românesc cu capital străin, sub regimul burghez-moscovit)
+ a + gaz.

ARĂGNA adv. (Regional)
Într-o răună. BUCUȚA, R.V. 129, Cf. DR III 564.

Pl. etim. Cf. DR III
564, СИБЕРИЯ РОМА-
НЕСКА II nr 12, p. 870
(bulg. dial. na ra ka
Poate (dai ra ka?) ?

da

ARANJAMENT s.n.º. Faptul de a aranja ceva, de a pune ordine în lucruri, aranjare.

Imediat soția meșterului s'a apucat să facă aranjamentul dormitorului.
SAHIA, 4.R.S.S. 9

2º. Rezultatul aranjării, felul în care sunt aranjate lucrurile, rândul. În cameră e un aranjament plăcut. [3º. Invoială, acord.

cord.

Burghezia liberală de la strădăni decii rai traverse chesternea printr-un aranjament cu torul.
I.P.G. 91

(B).
~~(Insectă)~~ (Inciment)
Aranjament
"stabilirea unei norme la anumite transacții, la tocmești, la falimente". I. PANTU, C. C. 289.

[P.C. - mente. [Scris și pronunțat și aranjament.]

- N. din fr. arrangement idem.

ARĂTARE 1. f.

1.°) Are pe față, manifestare.

da

Astăzi taste începătura mântuirii noastre și arătarea tainii cei din veac. CALENDARIU, (1814), 22. Câte săltări și alte arătări de bucurie arată el. DRĂGHICI, R. 100. | „Revelație”. Ți-ai făcut gândul începătoriu arătarilor celor curate. MINEIUL (1776), 20. | „Indicație”, îndrumare. Voin... prepune această îndreptare de lege dăpre limba elinească..., nu doară de în nevređnicia prostimei mele..., ce cu toată mîntea, înțelepția, arătarea, spunerea și îndreptarea a cuviosului întru ieromonașii Chir Ignatie Petriti. ÎNDREPTAREA LEGII (a. 1652), ap. GCR. I, 157. | „Declarație”, expunere, spuse. Moamet..., după arătarea unor istornici, s'a născut la 560. E. VĂCĂRESCUL, IST. 247. Prin anafora veți face nouă înștiințare, cu pre larg arătare (a. 1813). URICARIUL, I, 201. | „Denunțare”. Ne-am îndreptat că arătările lor sânt minciuni. Idem, XVI, 330. | „Plângere”, reclamație. Când se va ivi vreo arătare sau reclamație, că unul dintr'insii au căleat regula, unul ca acela să se pedepsească. URICARIUL, I, 170. Veți înțalege din jalobă arătarea și cerirea ce fac jăluitorii. Idem, X, 203.

— închipuire
— 1100/23

H(a. 1813) ib.

H(a. 1793) ib.

V(a. 1826). L.S.

face arătare = a reclama. Am făcut ară-

tările necesare.

SBIERA, F. S. 282. | „Dovadă”, probă. Cei bătrâni primesc cu mulțumire arătările de supunere, ce le aduc cei tineri. ISPIRESCU, U. 27. (Mai de mult, întrebuintat și ca termen juridic.) Trebuie altă arătare, mai bună, cum aceale lucruri au fost stând tot aceea. PRAVILA MOLD. 34. | (Învechit, în

legătura cu chip) Exemplu, pildă.

A lui viață, Măntui-
torul nostru pusu-o-au chip și arătare vieței celorla
huniior ce ascultă pre el. CORESI, ap. HEM. 1559.

(Probabil deja germ. Schauspiel, Vorstellung; învechit) Reprezentatie teatrală.

Duminecă va fi o
mare arătare, cu pantomimă italienească. AFIS (a.
1826), ap. IORGA, CH. I, p. 189.

(Construit cu la sînde în loc. adv.)

2°) Exponere La arătare = pe față, la

lumina zilei, în public, în mod fălș, în fața tuturor.

Domnul la arătare (ajăvea CORESI, PS.,
vederat DOSOFTEIU, PS.) veni-va. AR.

SENIE DIN BISERICANI, ap. HEM. 1561.

Faptele lui Dumnezeu la arătare să le

mărturisesh: NECULCE, LET. II 342. | 116

(Uneori în opoziție cu înț'ascuns, în taină)

Cela ce vede înț'ascuns, acela va da

ție la arătare. N. TESTAMENT (1648), ap.

HEM. 1560. | (Învechit) Pe față, de ochii

lumii. La arătare, ținea păgâneste, iară
șuț' ascuns era creștin. VARLHAM, C. II 582

În văzul oamenilor, cu scopul de a fi vă-
zut, ostentativ. Să nu facem niosteură la
arătare. id. ib. 72. (Jur.) În mod ar-
cuzant.

Bărbatul
trebuie să vădească foarte la arătare preacurvia ei.
PRAV. MOLD. 75.

~~În apropiere~~ Din lunt-o pe o că-
rare chinmită, spre
Kârlo, - colca, la arătare,
dar destul de departe
la încercare. GALACIION, O.I. 63

În apropiere.

Să nu cați la băț prea tare. Că ei fi-i la ară-
tare. Tot pentru neascultare. MARIAN, NU. 591.

veni la arătare: a veni la iveală (lumină)

4B. A pune la arătare: a aduce la
lumină, a pune ceva în lumină adevărată. id.

A scoate la arătare: a dovedi.

Cine va
putea să scoată la arătare creștinătatea lui? AN-
TIM, P. 194. **Amănunțat (Construcții cu de în loc. adv.)**

De arătare = în fața tuturor, ca să
vadă și să tragă învățătură toți, drept exemplu.
Să-i cadă mâna dreaptă, de arătare tuturor! DO-
SOFTEIU, v. s. 48, 3. Eliptic, în loc de vrednic de
arătare, de pildă, de model. Fost-ai, mândro, ca o
doamnă și pe urmă ca o cioară, Fost-ai, mândro,
de arătare, și pe urmă de mirare. HODOS, P. P. 197

pildă, model
lea

II. Apariție, vedere, naștere,
naștere, fantomă (v. arăta II). Diavolul spăria oamenii cu
arătări, ce făcea prin văzduh. VAR:
lea

LHAM, C. 264, cf. 90.

Din
viciu și din arătare dumnezăiască, mearse la Ta-
rigrad. DOSOFTEIU, v. s. 113, 2. Ticălosul rob... au
încrămenit de frică, socotindu-l de o arătare. DRĂ-
GHICI, R. 167. Păstorii țărăsc din depărtare în-
du-se pe munte o naltă arătare. ALECSANDRI, P.
III, 298. Peste întinderile de la hotarul vederilor
jucau valurile apei-morților, această fermecătoare
și amăgitoare arătare. SANDU-ALDEA, U. P. 57.

v. L2 → 167/24

Opacii par
vii, Urbiase-arătări, Amenița toate stafii.

TOMA, C. V. 277, cf. 321.

nevăzutele arătătoare. (CORESI, ap. HEM. 1562.)

95

(Gram.; Invechit) a) Indicativ. În persoana cea dintâi a timpului de acum, modului arătătorii. P. MAIOR, IST. 246; b.) Demonstrativ. Pronumele arătătorii. Id. ib. 244.

Degetul arătător = cu care arăți de obiceii, index.

După ce au făcut aceasta, învârtesc așa, care e prinsă în ac, sau legată de bold, de două ori pe degetul arătătorii. MARIAN, SE. I/75.

Vite amu impurus
flicare vârful degetului arătător. SA-DOJEANU, N. F. 36. Lelea
Ileana și colega cu arătătorul drept lașmile. id. ib. 82. Și le arată celorlalti doi degetul și cel gros, petrecut printre arătător. V. ROM. 1950 nr. 12.

2° S. m. r. i. f. Cel (ceal) care arată sau face să-vezi un lucru.

Fieștecare dîntr'însele sânt ca un arătătoriu de dreptate. N. COSTIN, ap. GCR. II, 14. Arătătoriuile de ceale sfinte! MINEIUL (1776), 221.

x d neverifiat

3° S. n. (după germ. (Uhr)pei ger) Limba ceasornicului (a busolii) L.B.

Tempul parcă nu mai trecea. Arătătorul a arătat la 12. V. ROM, 1950 nr. 12.

[P.E. (ad 2°) - fori, (ad. 3°) - toare.] Și: (vechii și dial.) arătătorii. Derivat dela arăta cu suf. -(ă) for. (-torii).

ARĂTĂTOR, - OASA a dj. (Transilv., car) Arătos. BARCIANU.

- Pare a fi o contaminare între arătat și arătos.